

PHÁT TRIỂN HỆ SINH THÁI KHỞI NGHIỆP TẠI MỘT SỐ TRƯỜNG ĐẠI HỌC Ở VIỆT NAM VÀ KINH NGHIỆM CHO TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG ĐOÀN

✍ NGUYỄN THỊ PHƯƠNG THÙY*

Ngày nhận: 15/10/2023

Ngày phản biện: 22/11/2023

Ngày duyệt đăng: 01/12/2023

Tóm tắt: Phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp trong trường đại học chính là tạo các vườn ươm khởi nghiệp, tạo môi trường hình thành ý tưởng, thúc đẩy tinh thần, cung cấp kiến thức khởi nghiệp và trải nghiệm thực tiễn cho sinh viên giúp sinh viên tích lũy kiến thức, kỹ năng về khởi nghiệp. Trường đại học đóng vai trò quan trọng trong hệ sinh thái khởi nghiệp của mỗi quốc gia, đào tạo và phát triển nhân tài cho phát triển doanh nghiệp khởi nghiệp. Vì vậy, phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp trong trường đại học ở Việt Nam nói chung và Trường Đại học Công đoàn nói riêng là điều rất cần thiết. Trong phạm vi bài viết, tác giả tập trung nghiên cứu về kinh nghiệm phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp của một số trường đại học ở Việt Nam, trên cơ sở đó đưa ra một số khuyến nghị cho Trường Đại học Công đoàn.

Từ khóa: Trường Đại học Công đoàn; khởi nghiệp; hệ sinh thái.

DEVELOPING A STARTUP ECOSYSTEM OF SOME UNIVERSITIES IN VIETNAM AND EXPERIENCE FOR TRADE UNION UNIVERSITY

Abstract: Developing a startup ecosystem in universities is about creating start-up incubators, creating an environment for the formation of startup ideas, promoting the spirit of entrepreneurship, providing startup knowledge and practical experiences for students. Students help students accumulate knowledge and skills about entrepreneurship. Universities play an important role in the startup ecosystem of each country and train and develop talent for startup business development. Therefore, it is very necessary to develop a startup ecosystem of universities in Vietnam in general and Trade Union University in particular. Within the scope of the article, the author focuses on researching the experience of developing startup ecosystems of some universities in Vietnam on that basis, making some recommendations for Trade Union University.

Keywords: Trade Union University; start-ups; ecosystem.

1. Đặt vấn đề

Hoạt động khởi nghiệp có vai trò quan trọng đối với sự phát triển bền vững và là một trong số các chỉ tiêu đánh giá năng lực cạnh tranh của một quốc gia. Để đạt được điều đó thì giáo dục khởi nghiệp trong trường đại học đóng vai trò quan trọng nhằm thúc đẩy tinh thần khởi nghiệp, tạo nền móng vững chắc cho khởi nghiệp thành công. Sinh viên được trang bị kiến thức khởi nghiệp, hình thành ý tưởng khởi nghiệp, được trau dồi kiến thức, hiện thực hóa ý tưởng kinh doanh và có sự hỗ trợ kết nối với doanh nghiệp thông qua nhà trường. Để hoạt động khởi nghiệp được thực hiện một cách có hiệu quả trong trường đại học thì việc xây dựng và phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp trong trường đại học là điều cần thiết. Ở Việt Nam có một số trường đại học đã rất thành công, tạo ra một hệ sinh thái khởi nghiệp

hiệu quả và là bộ phận giúp cho sinh viên thành công khởi nghiệp khi còn ngồi trên ghế nhà trường. Bài viết nghiên cứu kinh nghiệm phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp trong Trường Đại học Quốc gia Hà Nội và Đại học Bách khoa Hà Nội từ đó đưa ra kinh nghiệm cho Trường Đại học Công đoàn.

2. Cơ sở lý luận về hệ sinh thái và hệ sinh thái khởi nghiệp trong trường đại học

Hệ sinh thái khởi nghiệp là một khái niệm tương đối phổ biến trong những năm gần đây. Hệ sinh thái khởi nghiệp bao gồm các yếu tố khác nhau, không chỉ là các cá nhân, nhóm, tạo thành một cộng đồng bằng cách tương tác với nhau, mà còn là những yếu tố môi trường mang tính quyết định có ảnh hưởng đến cách các tác nhân này hoạt động và kết nối với nhau.

* Trường Đại học Công đoàn

Theo Giáo sư Colin Mason và Tiến sĩ Ross Brown (2014) thì: “Hệ sinh thái khởi nghiệp là tổng hợp các mối liên kết chính thức và phi chính thức giữa các chủ thể khởi nghiệp (tiềm năng hoặc hiện tại), tổ chức khởi nghiệp (công ty, nhà đầu tư mạo hiểm, nhà đầu tư thiên thần, hệ thống ngân hàng) và các cơ quan liên quan (trường đại học, các cơ quan nhà nước, các quỹ đầu tư công) và tiến trình khởi nghiệp (tỉ lệ thành lập doanh nghiệp, số lượng doanh nghiệp có tỉ lệ tăng trưởng tốt, số lượng các nhà khởi nghiệp) tác động trực tiếp đến môi trường khởi nghiệp tại địa phương”.

Theo Deshpande và Guthrie (2019) cho rằng đại học là nhân tố rất quan trọng trong hệ sinh thái nói chung. Lực lượng lao động có kỹ năng như các kỹ sư, cử nhân được đào tạo thông qua giáo dục đại học; Nhà khoa học, nhà nghiên cứu được đào tạo và làm việc tại các trường đại học sẽ cung cấp nguồn lực cho hệ sinh thái khởi nghiệp phát triển bền vững. Các nhân tố trong hệ sinh thái khởi nghiệp có thể khác nhau tùy thuộc vào ngành nghề, lĩnh vực khác nhau. Đại học là một trong những môi trường tạo nên nguồn lực con người của hệ sinh thái địa phương và quốc gia. Tuy nhiên, đứng trên góc độ hệ sinh thái khởi nghiệp trong trường đại học với mục tiêu không chỉ là giáo dục và đào tạo kỹ năng, chuyên môn cung cấp nhà khoa học, chuyên gia mà trường đại học lại được đặt ra mục tiêu rộng lớn hơn để theo kịp sự phát triển của xã hội đó là tạo ra một môi trường, hệ sinh thái đầy đủ các điều kiện để sinh viên có thể thực hiện được tham vọng khởi nghiệp ngay khi còn ngồi trên ghế nhà trường thay vì phải chờ tốt nghiệp xong mới hình thành ý tưởng và khởi nghiệp. Chính vì vậy yếu tố cần thiết của hệ sinh thái khởi nghiệp trong trường đại học cũng cần đầy đủ và phù hợp để đáp ứng những kết quả như mong đợi đó là cung cấp các nhà khởi nghiệp và đạt được mục tiêu hỗ trợ cho hệ sinh thái khởi nghiệp quốc gia. Theo Prokop (2022) mô hình hệ sinh thái trong trường đại học bao gồm các trường đại học, văn phòng chuyển giao công nghệ, vườn ươm doanh nghiệp, công viên khoa học, các nhà đầu tư và những doanh nhân bên ngoài.

3. Kinh nghiệm phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp tại một số trường đại học ở Việt Nam

Trong bài viết này tác giả đi sâu phân tích kinh

nh nghiệm phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp của Đại học Quốc gia Hà Nội và Đại học Bách Khoa Hà Nội đây là hai trường có hệ sinh thái khởi nghiệp rất phát triển và hoạt động khởi nghiệp rất mạnh mẽ ở Việt Nam.

3.1. Kinh nghiệm của Đại học Quốc gia Hà Nội

Với đề án 844/QĐ-TTg ngày 18/5/2016 của Thủ tướng chính phủ “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025” thì Đại học Quốc gia Hà Nội phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp tương đối hoàn thiện. Các hoạt động này cụ thể như sau:

Thứ nhất: Thành lập trung tâm chuyển giao tri thức và hỗ trợ khởi nghiệp, Đại học Quốc gia Hà Nội (VNU - CSK).

Trung tâm chuyển giao tri thức và hỗ trợ khởi nghiệp (VNU - CSK) Đại học Quốc gia Hà Nội có tiền thân là Trung tâm Hợp tác và Chuyển giao Tri thức thành lập tháng 12/2011 và tháng 3/2017 được đổi tên như hiện nay và bổ sung chức năng nhiệm vụ theo quyết định của Giám đốc Đại học Quốc gia Hà Nội. Trung tâm hoạt động trong các lĩnh vực chính như: Sở hữu trí tuệ; Giám định công nghệ; Chuyển giao tri thức; Đặt hàng khoa học công nghệ; Hỗ trợ khởi nghiệp; Đào tạo, bồi dưỡng; Cung ứng nguồn nhân lực; Nghiên cứu đề tài, đề án. Sứ mạng của Trung tâm là thúc đẩy thương mại hóa các sản phẩm Khoa học công nghệ của Trường và các cơ sở nghiên cứu khoa học công nghệ, cầu nối tạo giá trị từ sản phẩm nghiên cứu khoa học và thúc đẩy phát triển khởi nghiệp trong Trường và trên địa bàn Hà Nội. Trung tâm phấn đấu để trở thành đơn vị hàng đầu Việt Nam trong lĩnh vực kết nối cung cầu khoa học công nghệ, chuyển giao tri thức, hỗ trợ khởi nghiệp, cung ứng nguồn nhân lực chất lượng cao, cầu nối du học. Trung tâm thường xuyên tổ chức các hội nghị, hội thảo chuyên đề nhằm kết nối giao lưu giữa sinh viên, các nhà đầu tư.

Thứ hai: Thành lập các nhóm sinh viên khởi nghiệp

Theo thống kê của VNU - CSK, Đại học Quốc gia Hà Nội (2019) đã có 10 nhóm sinh viên khởi nghiệp đã được thành lập. Đó là: Works.vn - Ứng dụng kết nối việc làm cho sinh viên; Dự án của CROTECH: Phần mềm quản lý và tương tác với sinh viên; Lalagym - nền tảng kết nối người tập với huấn luyện viên thể hình; Aspei: Dự án công nghệ phân hủy xác

đồng vật chết; Agrilight: Công nghệ Led chiếu sáng trong nông nghiệp; TAVIS: Ứng dụng thực tế ảo trong thị trường bất động sản; Athenas: Plastic and Life - Thu gom tái chế rác thải nhựa - Sản xuất ra sản phẩm tái chế; Sline: Nền tảng thương mại điện tử về thời trang; Youth + Academy Kết nối bạn trẻ - Bạn trẻ, Bạn trẻ - Mentor, Bạn trẻ - Doanh nghiệp; VSMAP: Ứng dụng thực tế ảo trong du lịch.

Thứ ba: Xây dựng học phần “Khởi nghiệp” trong chương trình đào tạo cho sinh viên

Trường đã khởi động xây dựng học phần “Khởi nghiệp” cho sinh viên từ năm 2019. VNU - CSK đã kết thỏa thuận hợp tác với Công ty Cổ phần Giáo dục trực tuyến Funix (thuộc hệ thống giáo dục FPT), Hội doanh nghiệp trẻ Hà Nội, Trung tâm Hỗ trợ Thanh niên khởi nghiệp (thuộc Trung ương Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam) triển khai xây dựng học phần “Khởi nghiệp” với các mục tiêu đào tạo để sinh viên nhận thức đúng về khởi nghiệp và gắn kết với doanh nghiệp trong xây dựng học phần khởi nghiệp.

Thứ tư: Thành lập các dự án, diễn đàn khởi nghiệp cho sinh viên

- Chương trình dự án khởi nghiệp của Trường cho các nhóm khởi nghiệp: VNU - CSK thường xuyên tổ chức chương trình thuyết trình dự án khởi nghiệp nhằm tạo sân chơi để các nhóm khởi nghiệp có ý tưởng xuất sắc trình bày và thuyết phục các nhà đầu tư. Chương trình được tổ chức tại Không gian sáng tạo Innovation - Starup, Tòa nhà ươm tạo tài năng và hỗ trợ khởi nghiệp Đại học Quốc gia Hà Nội. VNU - CSK với mong muốn sẽ là cầu nối giữa các nhóm khởi nghiệp và các nhà đầu tư để các dự án khởi nghiệp được ươm tạo, đồng thời khơi dậy và lan tỏa tinh thần khởi nghiệp trong các bạn trẻ, đặc biệt là các bạn sinh viên và các nhóm nghiên cứu tạo các trường đại học.

- Đoàn Thanh niên, Hội sinh viên Trường Đại học Công nghệ và Đại học Quốc gia Hà Nội tổ chức diễn đàn “Khởi nghiệp với sinh viên Đại học Quốc gia Hà Nội”. Thường xuyên tổ chức các khóa đào tạo khởi nghiệp cho sinh viên trong Trường do KisStartup phụ trách chuyên môn đã khai giảng. Khóa học được tổ chức nhằm cung cấp các kiến thức cần thiết, hỗ trợ sinh viên xây dựng, hình thành và phát triển ý tưởng khởi nghiệp, tạo dựng hệ sinh thái khởi nghiệp trong sinh viên, kết nối các ý tưởng với cộng

đồng khởi nghiệp, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo tại nhà trường, hướng tới phát triển nguồn nhân lực có đạo đức, có tri thức, có bản lĩnh nghề nghiệp, tham gia phục vụ cộng đồng và đóng góp cho phát triển kinh tế - xã hội.

- Trường Đại học Kinh tế, Đại học Quốc gia Hà Nội, đã tổ chức thành công Khóa huấn luyện “Tư duy thiết kế - Dẫn lối thành công” cho hơn 50 đội thi đã lọt vào vòng 2 cuộc thi Business Challenges 2019. Khóa huấn luyện cũng góp phần trang bị cho các học viên các kỹ năng gọi vốn, trình bày sản phẩm theo một hình thức sáng tạo và truyền cảm hứng nhất. Với mục tiêu này, Khóa đào tạo Design thinking - Dẫn lối thành công không đặt nặng lý thuyết mà hướng đến sự thay đổi về cách suy nghĩ và hành động của các đội thi khi thực hiện ý tưởng khởi nghiệp hoặc tư vấn cho doanh nghiệp.

3.2. Kinh nghiệm của Đại học Bách khoa Hà Nội

Mô hình ươm tạo công nghệ và chuyển giao công nghệ từ Đại học Bách Khoa Hà Nội - BK Holdings được đánh giá là mô hình liên kết chuyển giao công nghệ hướng đến thương mại hóa kết quả nghiên cứu trong trường đại học đạt hiệu quả cao.

Thứ nhất: Về mô hình ươm tạo công nghệ trong trường Đại học. Mô hình ươm tạo công nghệ trong Đại học Bách Khoa là nơi ươm tạo và tạo ra các sản phẩm công nghệ có tính ứng dụng cao, có thể kể đến ví dụ rõ nét nhất và đầu tiên là Tập đoàn công nghệ BKAV. Cách đây 10 năm, đây là một dự án có phần mềm diệt virus của ông Nguyễn Đình Quảng, được ươm tạo trong Đại học Bách Khoa Hà Nội, nhận hỗ trợ rất nhiều từ các đề án, đề tài của Bộ Khoa học và Công nghệ để có thể thương mại hóa phần mềm của mình và trở thành một công ty kinh doanh, dẫn đầu Việt Nam cũng như có một vị trí nhất định trên thế giới về vấn đề an ninh mạng.

Thứ hai: Mô hình hợp tác và chuyển giao công nghệ từ trường đại học. BK Holdings đã có sự hợp tác và chuyển giao công nghệ với nhiều doanh nghiệp trong nước. Một sự hợp tác chuyển giao công nghệ và thương mại hóa sản phẩm nổi bật nhất phải kể đến đó là những kết quả nghiên cứu giữa Đại học Bách Khoa Hà Nội với Công ty cổ phần bóng đèn phích nước Rạng Đông. Kết quả của của hợp tác này đó là sản phẩm bóng đèn Compact và

đèn led xuất hiện phổ biến của Công ty cổ phần bóng đèn phích nước Rạng Đông.

Đến thời điểm hiện tại, mô hình ương tạo công nghệ và chuyển giao công nghệ của Đại học Bách Khoa Hà Nội, bên cạnh Phòng khoa học công nghệ - dạng thể chế truyền thống của những trường học về kỹ thuật, công nghệ, thì Trường còn có mô hình Doanh nghiệp ngay trong trường. Mô hình doanh nghiệp được chia làm 3 nhóm đó là BK Holding Education, BK Holdings Technology và BK Holdings Incubator với các chức năng khác nhau. Hệ thống doanh nghiệp này chính là một công cụ rất hữu hiệu, thuận lợi cho việc hợp tác, thương mại hóa và giao dịch những công nghệ trong Trường. Cụ thể:

- Đại học Bách Khoa Hà Nội không có tư cách pháp nhân để đấu thầu, áp dụng và thương mại hóa những đề tài nghiên cứu có khả năng, tiềm năng để thương mại hóa về khoa học công nghệ trong Trường. Do đó, nhóm doanh nghiệp BK Holdings có thể thực hiện vai trò giúp thương mại hóa và đẩy các đề tài như thế ra thị trường. Đây là vai trò đẩy của hệ thống các doanh nghiệp trong Đại học Bách Khoa Hà Nội.

- Các doanh nghiệp trong Trường có vai trò “kéo”, tức là họ sẽ có những hợp đồng với doanh nghiệp trong nước và nước ngoài để hai bên cùng hợp tác, đầu tư, thương mại hóa các công nghệ trong Trường. Thêm vào đó, những “phòng thảo luận” - “lab” để thương mại hóa - khác hoàn toàn so với những “lab” để nghiên cứu, có thể được mở ra để các doanh nghiệp BK Holdings trực tiếp tham gia ký kết về các điều khoản đầu tư, hợp tác, chia sẻ sở hữu trí tuệ với các tập đoàn nước ngoài một cách thuận tiện hơn. Hiện tại, Đại học Bách Khoa Hà Nội đã triển khai được 2 “lab” với mục đích thương mại hóa như vậy. Từ mô hình này, BK Holdings đã tạo được mạng lưới liên kết chặt chẽ với 25 viện đào tạo và nghiên cứu, 150 nhóm nghiên cứu với 400 dự án/năm, 8 patents/năm, hình thành hệ thống Cơ sở ương tạo và các HUB công nghệ.

4. Kinh nghiệm phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp cho Trường Đại học Công đoàn

4.1. Thách thức đối với phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp trong Trường Đại học Công đoàn

Trường Đại học Công đoàn bước đầu đã hình

thành được hệ sinh thái khởi nghiệp, tuy nhiên vẫn còn một số thách thức đặt ra:

- Sinh viên trong trường đã biết đến các đề án hỗ trợ khởi nghiệp của Chính phủ song còn chưa hiểu rõ và chưa tích cực trong việc tham gia vào các hoạt động khởi nghiệp. Hiện nay còn một số ít sinh viên vẫn còn nghĩ rằng việc khởi nghiệp chỉ dành cho các sinh viên khối ngành kinh tế, ngành kỹ thuật, công nghệ thông tin còn các ngành khác như xã hội học, nhân lực, ngoại ngữ...khó khởi nghiệp được.

- Vẫn còn một số sinh viên chưa hình thành ý định khởi nghiệp. Các em sinh viên vẫn còn tâm lý rụt rè, thiếu tự tin với các cuộc thi khởi nghiệp. Chính vì thế, trên thực tế, nhiều cơ hội chưa được tận dụng để chuyển hóa tiềm năng thành khả năng thực hiện.

- Đội ngũ giảng viên về giáo dục khởi nghiệp còn mỏng và yếu, chưa được đào tạo bài bản, hệ thống và chủ yếu là cán bộ, giảng viên kiêm nhiệm công tác hỗ trợ sinh viên trong khởi nghiệp.

- Thiếu sự phối hợp chặt chẽ giữa các bộ phận cấu thành hệ sinh thái khởi nghiệp, chẳng hạn truyền thông, tiếp nhận chính sách, thành lập và quản lý các quỹ hỗ trợ đầu tư và quỹ đầu tư mạo hiểm; giữa các trường đại học, viện nghiên cứu, các vườn ươm khởi nghiệp để hình thành các giải pháp đồng bộ và có tính khả thi cho hoạt động khởi nghiệp trong Trường.

- Trường chưa có trung tâm phát triển khởi nghiệp hay trung tâm ương tạo khởi nghiệp.

- Trường chưa thiết kế chương trình đào tạo bổ sung tích hợp giáo dục khởi nghiệp vào chương trình đào tạo trong mỗi chuyên ngành.

4.2. Một số giải pháp nhằm phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp trong Trường Đại học Công đoàn

- Xây dựng đề án thành lập “Trung tâm hỗ trợ khởi nghiệp”, hay “Vườn ươm khởi nghiệp” hình thành nhóm chuyên trách hỗ trợ khởi nghiệp cho sinh viên toàn trường.

Sau khi đề án được duyệt cần tiến hành thành lập “Trung tâm hỗ trợ khởi nghiệp”, hay “Vườn ươm khởi nghiệp” trong Trường Đại học Công đoàn. Đây là nơi ương tạo hoạt động khởi nghiệp cho sinh viên, trang bị cho sinh viên kiến thức về khởi nghiệp, nơi tạo động lực, tiếp thêm đam mê khởi nghiệp cho

các em, nơi kết nối các nhà đầu tư cho các dự án khởi nghiệp. Tổ chức các hoạt động ương tạo như: Tăng cường các Hội thảo, các cuộc thi, các khóa đào tạo, câu lạc bộ, kết nối thị trường, kết nối doanh nghiệp, cố vấn và đầu tư cho các dự án khởi nghiệp của sinh viên.

- Phát triển đội ngũ giảng viên nguồn về khởi nghiệp trong Trường Đại học Công đoàn

Cần phát triển đội ngũ cán bộ tư vấn, hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp trong nhà trường và đội ngũ giảng viên nguồn khởi nghiệp, đến từ các khoa quản trị kinh doanh, các khoa trong Trường. Các giảng viên, cán bộ tư vấn hỗ trợ khởi nghiệp cần nâng cao khả năng giảng dạy về kỹ năng phát triển bản thân và kỹ năng truyền cảm hứng khởi nghiệp cho sinh viên trong trường. Ngoài ra các giảng viên, cán bộ phụ trách mảng khởi nghiệp cần tích cực tham gia vào các lớp giảng viên nguồn về đào tạo khởi nghiệp trong và ngoài nước, các tổ chức của các nước phát triển.

- Phát triển chương trình đào tạo giáo dục hướng tới khởi nghiệp trong Trường Đại học Công đoàn

Một số học phần cần được nhà trường áp dụng đưa vào chương trình giảng dạy, ví dụ như: Khởi sự kinh doanh, khởi nghiệp và ứng dụng, Kỹ năng khởi nghiệp trong tất cả các ngành đào tạo, các buổi tập huấn hay các lớp đào tạo về chuyên đề liên quan đến hỗ trợ khởi nghiệp như lớp chuyên đề về thuế, mô hình canvas,... và tham vấn ý kiến chuyên gia, ý kiến doanh nghiệp để đưa vấn đề khởi nghiệp vào chương trình bắt buộc hoặc tự chọn nhằm đảm bảo thiết thực, hiệu quả, tránh gây áp lực cho sinh viên. Có thể lồng ghép các chuyên đề khởi nghiệp vào các chương trình ngoại khóa, các cuộc thi để thu hút sinh viên tham gia. Với các học phần đó sẽ cung cấp kiến thức, kinh nghiệm cũng như cọ sát thực tế với hoạt động khởi nghiệp cho sinh viên.

- Thúc đẩy tinh thần khởi nghiệp cho sinh viên trong Trường Đại học Công đoàn

Tăng cường các biện pháp tuyên truyền, phổ biến các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước liên quan đến khởi nghiệp, qua đó thúc đẩy niềm tin và tinh thần khởi nghiệp. Nhận thức đầy đủ hơn vai trò của khởi nghiệp, là động lực đối với phát triển đất nước.

- Tăng cường kết nối, hợp tác giữa Trường Đại học Công đoàn với nhà đầu tư và doanh nghiệp.

Với sự hợp tác toàn diện giữa nhà trường và doanh nghiệp sẽ tạo ra môi trường thực tế, giúp sinh viên có những trải nghiệm hữu ích, tích lũy kinh nghiệm và học hỏi tinh thần, quyết tâm, nỗ lực, sáng tạo, khởi nghiệp từ những người thành công đi trước. Bên cạnh đó Trường cần xây dựng các quỹ hỗ trợ, tổ chức hỗ trợ hoạt động khởi nghiệp cho sinh viên để tạo cơ hội thuận lợi tiếp cận các nguồn lực cho hoạt động khởi nghiệp.

- Đẩy mạnh hoạt động của các câu lạc bộ liên quan đến khởi nghiệp đổi mới sáng tạo trong Trường Đại học Công đoàn.

Đẩy mạnh hoạt động của câu lạc bộ "Hành trang Khởi nghiệp" nhằm truyền cảm hứng cho sinh viên về khởi nghiệp. Thường xuyên tổ chức các tọa đàm thúc đẩy niềm tin khởi nghiệp, trang bị kiến thức khởi nghiệp cũng như kết nối các dự án khởi nghiệp của sinh viên với các nhà đầu tư.

5. Kết luận

Phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp trong Trường Đại học Công đoàn chính là điều kiện giúp sinh viên đổi mới tư duy và hành động, chủ động nắm bắt kịp thời nhằm khởi nghiệp thành công ở hiện tại và tương lai. Hệ sinh thái khởi nghiệp trong Trường hoàn thiện sẽ trang bị cho sinh viên những kỹ năng cần thiết, từ đó sinh viên hình thành ý định khởi nghiệp định hướng phát triển bền vững, đo lường được những rủi ro có thể gặp phải trong tương lai để đưa ra các quyết định khởi nghiệp, lựa chọn phương án tối ưu nhất để khởi nghiệp thành công. □

Tài liệu tham khảo

1. Mason, C., & Brown, R. (2014), *Entrepreneurial ecosystems and growth oriented entrepreneurship*. Final report to OECD, Paris, 30(1), 77-102.
2. Deshpande, A., & Guthrie, S. (2019), *Entrepreneurial - university Ecosystem: An overview of Key Concepts*. RAND.
3. Prokop, D. (2022), *The composition of university entrepreneurial ecosystems and academic entrepreneurship: A UK*. International Journal of Innovation and Technology Management, 19(06), 2250020
4. Thủ tướng Chính phủ (2016), *Quyết định số 844/QĐ-TTg ngày 18/5/2016 phê duyệt Đề án "Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025"*.
5. Thủ tướng Chính phủ (2017), *Quyết định số 1665/QĐ-TTg ngày 30/10/2017 phê duyệt Đề án "Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025"*.